



Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 3 του Σεπτεμβρίου 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 211

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

Θ. Πολιτικά Γράμματα.
ΔΙΝΤΕ. Κόλαση-Τραγούδι ιουδαϊστικό πρώτο (Μεταφ. Γ. Ζουφρέ).
ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Ή ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ; Γνώμες 'Εφταλιώτη, Καρκαβίτσα, Πάλλη, Βέη.
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Βασιλικός ύμνος στον 'Ηλιο (μετάφρ. από τὰ Συνσκηρικά).
Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ. Σημαία και χωρικοί.
ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. 'Εργα και 'Ημέραι. — 'Ο Τεχνίτης.
ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. 'Ο Πουλολόγος κτλ.
ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ. 'Αρθρο της Σαμωϊτικής «Πρόοδος».
Κ. Π. 'Ιστορία από τ' ήγειν χώματα.
Α. Ε. Της Ρόδου τὸ ξεφτέρει.
Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πρόματα (Τὰ πολιτικά γράμματα — δ βρονκόλας — τὰ γούστα τοῦ κ. Σαμπρόλ — α' Αγορόπουλη και Σαπουντζάκης — οἱ δημοκρατισμοὶ τοῦ Φιλάρτου).
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Μ. Μαλακάσης, Λέαντος Παλαμάς, Γ. Στεφανής, 'Αγαθοτύλης.
Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Α'.

14 Αυγούστου 1906.

Ἀγαπητέ φίλε,

Οἱ αἱματερές σκηές τῆς Ἀχιάδος, οἱ διωγμοὶ τῶν Ἑλλήνων στὴ Ρουμανία, οἱ ἀποτυχίες μας στὴν Κρήτη, καὶ οἱ σπουδαιότερες ἀποτυχίες μας στὴ Μακεδονία, ὡς καὶ ἡ ἀδιαφορία τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ συμφύροντα, δικαίως συγκινοῦν σήμερα τὴν ἐθνικὴ συνείδηση, ποὺ φαίνεται σὰ νὰ ζυπνᾷ ἀπὸ βαρὺ λήθαργο, καὶ ρωτιέται ποιές αἰτίες ἔφεραν τὸ γένος στὸ χεῖλο τῆς καταστροφῆς. Ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ τρομασμένη στοχάζεται μὴν τὰ δράματα τῆς Βουλγαρίας, οἱ πολλὰς τωρινές μας δυστυχίες, δὲν εἶνε παρὰ ἡ θλιβερὴ ἀρχὴ μελλάμενων συμφορῶν, καὶ νοιώθει πῶς ἐτοιμασμένη δὲν εἶνε νὰ τὲς ἀντιμετωπίσει, γιὰτὶ ἡ Ἑλληνικὴ πατρίδα εἶνε ἀνοργάνωτη στὸ ἐσωτερικὸ καὶ δὲν ἔχει πιά ἀληθινούς φίλους ἀνάμεσα στοὺς ξένους λαούς, ποὺ ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπό τους στὰ παρακάλια τῆς, καὶ χαμογελοῦν ἐπαινώντας τὰ κατορθώματα τῶν ὀχτρῶν τῆς.

Μὰ ὅλες τούτες οἱ συμφορές δὲ μᾶς εὐρήκαν ἀξα-

φνκ. Μάλιστα ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τοὺς εἴχαμε ἀνοίξει τὸ δρόμο. — Μὴ φορὰ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐροῖχαν μὲ συμπάθεια τὰ βλέμματα τοὺς ἀπάνου στὸ μικρὸ Ἑλληνικὸ κράτος, καὶ σ' ὅλην τὴν Ἑλληνικὴ φυλὴ, γιὰτὶ οἱ ἀδιάκοπες καὶ ἡρωϊκὲς ἐπαναστάσεις τῆς Κρήτης, γιὰτὶ ἡ εὐαισθησία τῶν Ἑλλήνων γιὰ τοὺς δούλους ἀδερφούς τους, καὶ τὰ φυσικὰ προτερήματα τῆς φυλῆς μας, ποὺ ἐφαινόταν σὰν προορισμένη νὰ πολιτίσει τὴν Ἀνατολή, ἐσυγκινοῦσαν τὸν κόσμον, τὸν ἔκαναν νὰ πιστεῖ πῶς σ' ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ στήθη ἔχτυποῦσε καρδιὰ παλληκαρίσια, πολευέχαρη καὶ παρίετομη νὰ θυσιάσῃ, ἅμα τὸ αἶσθημα καὶ τὸ χρέος τὴν ἐκαλοῦσαν, καὶ συχωρῶντας μᾶς τὰ παιδιάρια σφάλματα, ἐπρογνώριζαν γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ κράτος μέλλον λαμπρὸ καὶ δοξασιμένο. Ἡ Εὐρώπη ἦταν καταπεισμένη πῶς στὰ χέρια μας ἐκρατούσαμε τὴν ἡσυχία τοῦ κόσμου, πῶς ἔφτανε ἓνα μᾶς νόημα γιὰ νὰ σηκωθοῦν ὅλοι οἱ σκλαβωμένοι ἀδερφοὶ μας, καὶ νὰ ματοκυλιστῇ ἔτσι ἡ Ἀνατολή ἢ ῥωνὴ τῶν διαλεχτῶν φίλων μας ἀκούοῦν βροντερὴ στὰ κοινοβούλια καὶ στὲς ἐφημερίδες. — Ἐμεῖς, κακοκυβερνημένοι καὶ ἀσύστατοι στὸ ἐσωτερικὸ, ἀφίναμε τοὺς σκλάβους Ἑλληνες στὴν τύχη τους, ἐσπαταλοῦσαμε τὰ χρήματα ποὺ οἱ φίλοι μᾶς ἐδάνειζαν, καὶ ἐκηρύξαμε στὸ ὕστερο τὴν χρεωκοπία. Τὰ φερσίματά μας ὅμως μᾶς ἔχαντάκωσαν. Ὅταν ἦρθε ἡ κρίσιμη στιγμή, ἡ Εὐρώπη ἐγνώριζε πιά πῶς ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου δὲν ἐκινδύνευε, καὶ μᾶς ἔφηκε ν' ἀνοίξουμε πόλεμον μὲ τὴν Τουρκίαν· καὶ τότες ἐφάνηκαν ὅλα τὰ ποτελέσματα τῆς ἐσωτερικῆς ἀσυστασίας, τότες ἀφανίστηκε ἡ παλιὰ φήμη τῆς ἀντρείας μας, γιομάτοι ντροπὴ ἀναγκαστήκαμε νὰ κλείσουμε τὴν εἰρήνην, καὶ, χάνοντας ἓνα μέρος τῆς ἀνεξαρτησίας μας, ὑποχρεωθήκαμε νὰ παραδεχτοῦμε τὸν ἔλεγχον τῶν ξένων γιὰ τὰ οἰκονομικά μας.

Ὁ πόλεμος ἦταν ἡ πρώτη ἀληθινὴ συμφορὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀφόντις εἶχε συστηθεὶ τὸ βασίλειον. Τὸ ἔθνος βαθεῖα τὴν ἀγρίκησε. Σὰ μετανοιωμένο γιὰ τὸ δρόμον ποὺ ὡς τότες εἶχε ἀκολουθήσει, σὲ στιγμὲς ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας, ἐροδέρριζε νὰ διώξει τὴν δυναστεία, νὰ τιμωρήσει τοὺς πολιτικούς, νὰ παραδώκει ὅλους τοὺς αἰτίους τῆς ἱστορίας τὸ ἀνάθεμα, καὶ ἐφώναζε πῶς μὲ κάθε θυσία ἤθελε νὰ διορθωθεῖ, ἤθελε ν' ἀπαρνηθεῖ τὲς παλιὰς του συνήθειες, νὰ βρεῖ ἀνθρώπους νέους καὶ ἀμόλεπτους, καὶ, δίνοντας τοὺς ἐξουσίαν ἀπεριόριστη, μὲ πειθαρχία νὰ τοὺς ἀφοκραζέται, καὶ μὲ πίστη νὰ τοὺς ἀκολουθεῖ. Γιὰ κακὴ τύχη ὁ Ἑλληνισμὸς τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ τότες ἐχρειάζονταν τὸ κράτος, ἢ δὲν τοὺς εἶχε ἢ δὲν ἐφαινόταν, ἢ ἐλογή του ἔπεσε ἀπάνου σὲ ἄτομα ποὺ φορῶντας τὸ προσωπεῖον τῆς μεταρρύθμισης, ὁδήγησαν τὸ ἔθνος στὲς σημερινὲς δυσκολοδόσταχτες καὶ

δυσκολογιάτρεφτες συμφορές, σοβαρότερες καὶ σημαντικώτερες ἀκόμα ἀπὸ κείνες τοῦ ντροπερνόου πολέμου, γιὰτὶ γιὰ τούτες, γιὰ τὴ στιγμὴ τοῦλάχιστο, διόρθωμα δὲν ὑπάρχει καὶ μᾶς ἀποδείξουν, πῶς, ἐνῶ τὰ κράτη τῶν ὀχτρῶν μᾶς συστηματικὰ ἐργαστήκαν καὶ ἐπροόδεψαν, ἐμεῖς ἐχάσαμε ὅλον τὸν ἀκριβὸν καιρὸ, ποὺ τώρα δὲν ξανάρχεται.

Πρὶν τοῦ πολέμου τὰ Βουλγαρικὰ δὲ θάταν τόσο σοβαρά. Ἡ φήμη τῆς παλληκαρίας μας θὰ ἐφύβριζε καὶ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Τουρκίαν· καὶ οἱ Τούρκοι θ' ἀναγκαζόνταν σήμερα νὰ ὑπερασπίσουν τὰ δίκια μας. Καὶ τέτοια θάταν ἡ θέσις μας, ὡς καὶ σήμερα ἔπειτα ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἐν δὲν εἴχαμε σπαταλήσει τὸν καιρὸ μᾶς καὶ τὰ χρήματά μας, ἐν μέσῃ στὰ δέκα τελευταῖα χρόνια εἴχαμε ἄκονα ἐργαστῇ γιὰ νὰ ὀργανώσουμε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκηση καὶ τὰ στρατιωτικὰ τοῦ κράτους μας, ἐν ἀληθινὰ εἴχαν βρεθεῖ ἀνθρώποι, καθὼς τοὺς εἶχε ὄνειρεφετὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ἀνθρώποι ποὺ νάχαν διαχειριστεί μὲ συνέδρηση ὅλα μὲ παραδειγματικὴ κῦτατῆρηση προσφέρουν οἱ πολῖτες, ἐν ὅ μὲν καὶ τοὺς σκοπὸς δὲν ἦταν. Ἰδιορίζοντας τὰ χρήματα καὶ τοῦ ἔθνους τὴν ὑπόληψιν, νὰ βαστάξουν καὶ νὰ μεγαλώσουν τὸ κόμμα τους, καὶ νὰ κολακεύουν τὴν δυναστεία.

Τὴν περσύτερη ἐφύνη γιὰ τὰ σημερινὰ χάλια μας τὴν ἔχουν ἐκείνοι ποὺ ὡς καὶ τώρα κυβερνοῦν τὸν τόπον μᾶς τὸν πολὺπαθον· ἐκείνοι ποὺ τὸ ἀληθινὸ τους πρόγραμμα ἦταν τυφλὴ ὑπακοὴ στὴ βασιλεῖαν· αὐτοὶ ἐπαράδωκαν τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν στὰ χέρια τοῦ μονάρχου, ποὺ δὲν ἔπαυαν νὰ τὸν κηρύχουν μεγάλο διπλωματικὸν καὶ μοναχὸν στὴν Ἑλλάδα ποὺ χάρις στὲς συγγενείες του ἐμποροῦσε νάχει ἐπιρροὴ σημαντικὴ στὲς ξένες αἰλές· αὐτοὶ, λησμονῶντας τὴς φευγάλες στοὺς Θεσσαλικούς κάμπους, ἐπαράδωκαν καὶ τὸ στρατὸ στὰ χέρια τῆς δυναστείας καὶ ὅλα τούτα ὄχι γιὰ τὸ καλὸ μᾶς! — Ἡ δυναστεικὴ πολιτικὴ ἐχρεωκόπησε· σήμερα τὸ ἔθνος ὅλο τὸ βλέπει στὸ ἐξωτερικὸ οἱ συμφορές μᾶς ἐρχονται ἀπανωτές, καὶ ὁ στρατὸς μᾶς εἶνε ἀκόμα ἀσύστατος, χειρότερος στὲς κρίσεις, τούτες ἡμέρες καὶ λιγώτερος παρὰ ὅ,τι ἦταν ἔπειτα ἀπὸ τὴν εἰρήνην. — Τούλάχιστο, ἀφοῦ ἔτσι ἐκκολοβώθηκε ἡ λαϊκὴ κυριαρχία, ἔπρεπε νάχαν καλλιετερέψει ἡ ἐσωτερικὴ διοίκηση καὶ ἡ δικαιοσύνη· τὸ ἐναντίον, ὅλα ἐχειροτέρεψαν. Τὸ ξεκαθόνωμα εἶνε γενικὸ σ' ὅλους τοὺς κλάδους, καθὼς μὲ λύπη μου θὰ προσπαθῶ ν' ἀποδείξω στὰ κατοπινὰ γράμματά μου, καὶ τέτοιο δὲ βλέπουμε σὲ κανένα μέρος τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Καὶ ἐν ἡ γνώμη μου εἶνε ἀληθινὴ, παραξένες δὲν πρέπει νὰ μᾶς φαίνονται οἱ δυστυχίες ποὺ εὐρήκαν τὸ ἔθνος μᾶς. Οἱ ὀχτροὶ μᾶς, ποὺχουν βασιλεῖαν ἓναν Κάρλο, ποὺχουν προστάτες καὶ σύμμαχους τοὺς μεγάλους τοῦ κόσμου, μᾶς ξέρουν εὐκολο-